

[W skorupach runder...]

MELANIA FOGELBAUM

[W skorupach ruder...]

W skorupach ruder owiniętych drutem
życie czka smród spleśniałej zupy
w zawsonym sitowiu włosów nie zapomnij
dziecięcych oczu¹
bawią się mrokiem
kołowaty głód przylepia
strupy² snów do bagniska podłóg
(za oknami raz, dziesięć, sto na dzień
wypełzły po życie trupy)

Getto

Głód

¹*dziecięcych oczu* — Melania Fogelbaum napisała ten wiersz, gdy była uwięziona w getcie łódzkim. Getto w Łodzi powstało 8 lutego 1940 roku, z czasem stało się ono najbardziej izolowanym gettem dla ludności żydowskiej w okupowanej Polsce i wielkim obozem pracy przymusowej. Przetrwowało prawie 4,5 roku. Wśród 200 tys. więźniów tego getta znajdowały się też dzieci. To one stały się ofiarą jednej z najtragiczniejszych akcji nazistów, tzw. Wielkiej Szpery. Na początku września 1942 mieszkańcy getta dowiedzieli się, że do transportów trafiają wszystkie dzieci. Jak wspomina Michał Mosze Chęciński na tę wiadomość, „z piersi tysięcy ludzi wydobył się przejmujący krzyk, rozpacz matek i ojców była niemal fizycznie dotykalna. Tego dnia całe getto płakało i z każdego jego kąta płynęło wołanie do Boga” (za: Andrzej Rukowiecki, *Łódź. 1939–1945. Kronika okupacji*, Wydawnictwo Księży Młyn, Łódź 2012, s. 125). Rodzice próbowali zmieniać metryki dzieci, ukrywać je przed służbami porządkowymi i Gestapo, ale bezskutecznie. Niemcy zastrzelili co najmniej 200 rodziców, którzy nie chcieli oddać swoich dzieci. W przypadku ewakuacji szpitali Niemcy wyrzucali dzieci przez okna. Do ośrodka zagłady w Chełmnie nad Nerem wywieziono wkrótce 15 681 osób, wśród nich dzieci do 10 roku życia, chorych i osoby starsze powyżej 65 roku życia, gdzie zostały zamordowane. W getcie pozostawiono osoby zdolne do pracy w resortach. [przypis edytorski]

²*kolowaty głód przylepia strupy* — w getcie łódzkim nie było kanałów, a kamienice sąsiadujące z murem od strony „aryjskiej” zostały wyburzone przez Niemców, co skutecznie uniemożliwiło przemyt niezbędnej żywności i lekarstw. Jeszcze przed 1942 głównie z powodu głodu i innych chorób zmarło tam ok. 17,5 tys. osób. [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z **Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur**.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na **Licencji Wolnej Sztuki 1.3**. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w **Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur**. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/fogelbaum-w-skorupach-ruder>

Tekst opracowany na podstawie: *Tango leż śpiewajcie muzy*, pod red. B. Keff, wyd. Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, Warszawa 2012.

Wydawca: Fundacja Wolne Lektury

Publikacja zrealizowana w ramach biblioteki Wolne Lektury (<https://www.wolnelektury.pl>). Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego. Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Fundację Wolne Lektury.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Maria Świetlik, Paulina Choromańska.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przełącz 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przełącz darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).